Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Església de Santa Maria del Remei

Caldes d'Estrac

Ubicació

Comarca:	Maresme
Lloc/Adreça:	Carrer de l'Església, 27 (08393 Caldes d'Estrac)
Emplaçament	Des de l'estació de tren, pujant per La Riera, trencant a mà esquerra cap al carrer de l'Església.

Coordenades:

Latitud:	41.57219
Longitud:	2.52627
UTM Est (X):	460505
UTM Nord (Y):	4602387

Classificació

Número de fitxa	08032 - 1
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Medieval Romànic Contemporani
Segle	XIX
Any	1805
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	Les obres de restauració de les cobertes i façanes es van iniciar el passat 9 de gener de 2005. Es tracta d'una actuació de la Diputació de Barcelona. Recentment ja s'ha rehabilitat la teulada i cal encara millorar la façana, la xarxa de llum, i els accessos.
Protecció	Legal
Observacions protecció:	BCIL (11.07.1984); nº29 del Pla General Municipal
Número inventari	8415
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Religiós

Titularitat	Privada
Titular:	Arquebisbat de Barcelona. Carrer del Bisbe, 5 (08002 Barcelona)
Autoria de la fitxa	Octavi Mallorquí Vicens
Data de registre de la fitxa:	dg., 01/01/2006 - 01:00

Descripció

Església enclavada sobre roca en un terreny escabrós. La façana principal està orientada al sud, i presenta elements romànics del primitiu temple, com és una làpida amb una invocació mariana i possiblement també uns capitells col·locats en uns finestrals biforats. Al mig d'aquests finestrals hi ha una rosassa i encara més amunt un finestró rodó. La teulada és a dues aigües amb el carener perpendicular. Al capdamunt trobem una creu de ferro reixat. Per accedir al temple cal pujar una escala d'una vintena de graons. A mà esquerra de la façana principal s'alça el campanar. A la façana sud destaquem la presència de tres finestres, dues amb les mateixes proporcions, i una darrera més petita i en un pis superior. Fins al segle XIX el cementiri de Caldes es trobava als peus d'aquest mur de migdia. La façana est queda en part tapada per les edificacions properes. La façana oest, en canvi, es pot distingir perfectament des de la part més alta del carrer de la Riera, ja que llueix els contraforts i vitralls que composen l'estructura del temple. Hi ha, a més a més, incorporat a aquest mur lateral una cara de pedra d'estil romànic difícil de distingir a primer cop d'ull, i amb atenció es poden observar les successives obres d'engrandiment del temple que han deixat les seves marques en aquesta façana oest.
A l'interior del temple trobem una sola nau amb quatre altars laterals. Presideix el presbiteri una imatge de la Mare de Déu del Remei (patrona de la vila). Hi destaca la decoració barroca que envolta el cambril de la Mare de Déu, on hi podem veure simbologia mariana relacionada amb Caldes d'Estrac: una font d'aigua de vida, motius vegetals i uns caps de vaques (recordant la llegenda de com la imatge va ser trobada), cadenes en record dels captius que eren segrestats pels pirates que durant segles atacaren la costa del Maresme, una àncora i l'escut de la població.
L'altar major, salvat el 1936, prové d'un antic púlpit; la mesa és una gran llosa de granit que presenta tres efígies de tosca escultura romànica: un predicador i dos oients. A joc d'estil trobem el sagrari i el sòcol. A la porta del sagrari hi veiem l'anyell místic sobre el llibre dels set segells, el símbol dels 4 evangelistes (el lleó de Marc, l'àngel de Lluc, el bou de Mateu, i l'àguila de Joan), i la Santíssima Trinitat (Déu Pare, Déu Fill i l'Esperit Sant).
Els quatre altars laterals són dedicats a alguna advocació religiosa: a Santa Llúcia, al Sagrat Cor, al Sant Crist, i a la Immaculada Concepció. A cadascun d'aquests altars laterals es poden veure, a més de la imatge religiosa venerada, uns interessants elements decoratius de pedra, de difícil datació, tot i que algun d'ells podria ser d'època medieval. Un altre detall que cal comentar és la presència als diferents altars, i també al presbiteri i a la sagristia d'estovalles de puntes de coixí fetes pels Gramanets, l'escola de puntaires de Caldes. I com a curiositat podríem destacar que en el de la Immaculada Concepció hi ha una gran bandera de la Unió Europea (cal recordar que els dotze estels sobre fons blau són un símbol marià).
Al fons del temple hi ha una capelleta lateral amb reixat que acull una pica baptismal moderna. Al passadís central de l'església, a mig camí del presbiteri, observem dues làpides de pedra del segle XVII amb les següents inscripcions: Vas de Pera Gili mariner y dels seus 1629 / Avui als 17 de maig 1629 es sepultada Anna Gilia sa muller. És interessant comentar que a la façana del núm. 39 del carrer de l'Església hi ha una làpida que prové de l'antic cementiri parroquial que fa referència al mateix personatge.
Alçant la vista veiem que la decoració de les mènsules dels arcs és d'estil barroc. Aquestes llueixen també simbologia mariana com és un lliri blanc de puresa, la ema de Maria, una corona imperial com a reina de l'univers, i la creu de l'Orde Trinitària ja que ella n'és la patrona. A més, hi podem veure l'escut pontifici.

Observacions:

Sòl urbà. Sistema d'equipaments i dotacions públiques. Inventariada amb el núm. 29 per l'article 55 de la Normativa del Pla General de l'Ajuntament de Caldes d'Estrac. La Mare de Déu és una imatge dels anys 40 del segle XX, de pasta d'Olot, amb símbols trinitaris, però sense valor històric; l'anterior va desaparèixer durant la guerra civil espanyola (1936-1939). L'actual mossèn és en Joan Manuel Prieto.
(Continuació descripció)
Digne de menció és el conjunt pictòric central de la cúpula, que representa la humanitat demanant remei pels seus mals. En un costat hi ha els religiosos i el poble fidel, i a l'altre costat els militars, nobles i navegants. Sobre tots ells sorgeix un colom, símbol de l'Esperit Sant, i un grup de sants envolten el tron de la Mare de Déu, que en la seva orla hi porta la següent invocació: Concedeix (senyor) als teus servents que gaudim de perpètua salut d'ànima i cos i que, per la gloriosa intercessió de la sempre benaurada Verge Maria, ens lliurem de les tristeses d'aquesta vida i puguem participar de les alegries de l'eterna. En el fris hi ha un relleu d'àngels i motius vegetals que ens recorden que la imatge del Remei estava amagada al camp.
Als vitralls i les finestres hi figuren lloances: Rosa Mística, Turris Davidica, Federis Arca, Regina Angelorum, Regina Prophetarum.
Tornant, a peu pla, la sagristia la localitzem en una sala paral·lela a l'altar. A les sobreportes de la sagristia hi ha la iniciació al cant de la Salve. Podríem esmentar també el cor, situat en un pis superior, on hi ha un quadre d'inspiració bíblica, donació de la família suïssa Gschwind. El campanar, visible des de qualsevol punt de Caldes, té accés directe des del temple. El cor i el campanar són de la mateixa època (segle XIX). La rectoria està situada en un edifici annex, restaurat, comunicat directament amb el temple, i en la qual una de les parets és directament la roca de la muntanya.

Història

Església fundada el 1219 per Pere Gruny. En un primer moment funcionà com filial de la parròquia de Llavaneres fins que obtingué l'autonomia canònica per mitjà d'un decret firmat pel bisbe de Barcelona Berenguer Palou el 1230. L'any 1557 el temple és eixamplat o construït de nou, fent-se la inauguració el 20 d'octubre. Tanmateix no en queden masses restes, ja que posteriors reformes la modificaren completament. La primera restauració va ser el 1603, arribant fins a 63 pams de llarg i 27,5 pams d'amplada. El 14 de maig de 1805 es posà la primera pedra de l'actual temple. En la construcció de l'església moderna es gastaren més de 2.000 lliures i s'allargà el temple 48,5 metres i s'amplia 28 metres. El 1812 l'església és fortificada per les tropes napoleòniques que l'usen com a base de les seves operacions militars per la comarca, i també hi fan algunes destrosses com la crema de l'orgue. L'any 1868 l'arquitecte Joan Cortès i els mestres d'obres Higini Dalmau, Francesc Fontrodona, Gaspar Collet i Miquel Collet s'encarregaren de les obres d'ampliació (s'aixeca la volta, s'allarga la rectoria, es construeix el campanar i el cor). A més en aquesta època el cementiri, que es situava enganxat a una de les façanes, davant de l'actual Ajuntament, és desmantellat, per crear-ne un de nou als afores de la vila. El 1936, església i arxiu parroquial són cremats pels revolucionaris. La profanació i destrucció del retaule barroc del presbiteri va ser una pèrdua irreparable. Entre 1942-1944 es porten a terme les obres de reconstrucció del temple a càrrec de l'arquitecte Eduard M. Balcells (restauració de l'altar major, la nau, el cor i la sagristia, reforma de la façana i els altars laterals, i es reposen els bancs i confessionaris); les obres de restauració es van poder portar a terme gràcies a la Junta d'Obres Parroquials i a la generositat de Josep Pellicer. L'any 1961 és denunciat a la policia Mn. Francesc Sardà per fer una homilia en català. A mitjans de la dècada dels anys 60 es porta a terme una nova remodelació de la façana del temple. Són temps en els que la parròquia és el centre de les activitats culturals de la vila: es feia cinema i teatre als baixos de la rectoria, s'acull l'escola de puntaires, la seu del grup d'escoltes, del cor musical, etc. El 1992 amb Mn. Vicenç Mira es va fer l'exploració de la cripta sota l'església parroquial. L'any 2005 s'han celebrat els 200 anys de la 1ª pedra de l'actual temple.

Bibliografia

AA.DD. (1995). Fotografies Antigues de Caldes 1870-1962. Arrels Cultura. Caldes d'Estrac.
AA.DD. (2005). Dos-cents anys de l'actual temple parroquial. Caldae Aquae Núm. 3. Ajuntament de Caldes d'Estrac. Caldes d'Estrac.
BATLLE, A. (1985). Caldes d'Estrac o Caldetas: un vell plet. Ajuntament de Caldes d'Estrac. Caldes d'Estrac.
CARNÉ I CABRÉ, J.(1995). Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic. Document Refós. Ajuntament de Caldes d'Estrac. Caldes d'Estrac.
CARNÉ I CABRÉ, J.(1995). Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic. Document Refós. Ajuntament de Caldes d'Estrac. Caldes d'Estrac.
GRAU MOLIST, L. (2004). L'estiueig a Caldes d'Estrac. Una aproximació. Caldae Aquae Núm. 2. Ajuntament de Caldes d'Estrac. Caldes d'Estrac.
LLANAS, M. ROIG, B. (2004). La Mare de Déu del Remei de Caldes d'Estrac. Caldae Aquae Núm. 1. Ajuntament de Caldes d'Estrac. Caldes d'Estrac.
MARZAL, J. (1999). Caldes d'Estrac. Vila d'aigua calenta i aigua salada. Breu història il·lustrada. Arrels Cultura. Caldes d'Estrac.
PONS I GURI, J. M. (1990). La Mare de Déu del Remei de Caldes. Arennios (Arenys de Mar), núm. 10 (juliol 1990), pàg. 15-18.

